

לקחה מזב

יצא לאור ע"י רשת מוסדות 'מזב' בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

פרשת וארא התשס"ז

4:39	הדלקת נרות שבת ניו יורק
6:10	מוצאי שבת
9:06	סוק"ש מג"א
9:42	סוק"ש גר"א
12:07	חצות

פנינים לפרשה

"ויואמר אליו אני היי"
בפרק הקודם נאמר למה הרעות לעם הזה. משה רבינו רועה נאמן נתמלא רחמים על ישראל כי לא יכול לראות בצרתם ואמר למה הרעות לעם הזה. לכן נאמר וידבר אלוקים אל משה ויאמר אליו אני הי' הרחמים שלי, אם רחמים הם צריכים אני הוא בעל הרחמים.
(רבי יוסף חיים זוננפלד)

"וידבר אי אל משה ויאמר אליו אני היי"
הפסוק הראשון בפרשתנו הוא תשובה לטענת משה "למה הרעות" שבסוף הפרשה הקודמת – טענת משה היתה "צדיק ורע לו רשע טוב לוי" וע"ז ענה "אני היי" – שאי אפשר להבין את הנהגותי אלא רק בבחינת "וראית את אחרי ופני לא יראו" – דהיינו שאפשר להבין את הנהגות הי' למפרע, מהסוף אל ההתחלה – את אחורי, אבל בשעת מעשה – ופני לא יראו. בשר ודם אינו יכול להבינם, ורק אצל הקב"ה נאמר "וירא אלוקים את כל אשר עשה" – בשעת עשייה ממש "והנה טוב מאוד". (אמרי ישראל)

"ווארא אל אברהם וגוי בא-ל שדיי"
גם בצווי על "ברית מילה" (בפרשת לך לך) נזכר שם זה שדיי, לומר ולרמז שמטרה אחת לשניהם. כי תכלית הי' "מילה" היא להראות שרצון השיי"ת הוא שהאדם ישלים את עצמו ולכן לא נולד האדם מהול. וגם מטרת הי' "גלות" היא שעי' השעבוד ישלימו ישראל את עצמם והגלות תשמש להם כהכנה לקבלת התורה.
(תפארת יהונתן)

"והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתני"
(ו, ו-ז)
המשך חכמה מסביר את ד' לשונות הגאולה בקשר לדברי חז"ל שמבארים את הדברים שבגללם נגאלו אבותינו ממצרים. 1) שהיו גדורים בעריות (ואולי זה כלול בשלא שינו את מלבושם שהתלבשו בבגדים צנועים והיו גדורים בעריות); 2) שלא דברו לשון הרע; 3) שלא שינו את שמותיהם. 4) שלא שינו את לשונם.

והוצאתי: להוציא גוי מקרב גוי אפשרי רק כשמופרדים אחד מהשני, שאם היו מתערבים ומתחתנים עם המצרים לא היו קיימים כגוי נפרד ולא היה שייך והוצאתי, וזהו שהיו גדורים בעריות.

* והצלתי: כשעם אחד נרדף על ידי עם אחר, הקב"ה מרחם על הנרדף להציל אותו, אבל אם

העם הנרדף גם רודפים איש את רעהו על ידי שנהא וקנאה, מאבדים הם את זכותם להיות ניצולים, ולכן ע"י שלא דברו לשון הרע זה על זה הראו שחיים בשלום וזכו ל"והצלתני".
* וגאלתי: אצל עבד מצונו בחז"ל שעבד אין לו חיים שאינו מתייחס אחר אבותינו. בהפקרא גיחא ליה" וחוב הוא לו שיצא לחירות. אם ישראל על ידי שלא שינו את שמותיהם הראו שזכרו את יחסם לאבותיהם ורצו לראות בבניהם המשך של עצמם. ולכן זכו ל"וגאלתי".
* ולקחתני: שלא שינו את לשונם ודברו לשון הקודש, הראו רצונם להיות עם נפרד משאר האומות ולכן זכו "ולקחתי אתכם לי לעם".

"וידבר משה כן אל בני ישראל ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה"
(ו, ט)
דרך קשי יום אשר יחפצו לשמוע רק כדי לצאת מצרתם ולא לשמוע בהבטחות עתידות ובהצלחות נפלאות וכו', ולכן (פסוק י"ג) "וידבר הי' וכו' ויצוום אל בני ישראל ואל פרעה וכו' להוציא את בני ישראל מארץ מצרים", כלומר, לדבר רק אודות זה, וכמו שזכר לקמן (פסוק כ"ו) דו"ק ותשכח, והבן ע"ד צחות.
(משך חכמה)

"הן אני ערל שפתיים"
(ו, ט)
לכן היה משה רבינו ערל שפתיים, אומר הר"ן בדרשותיו, למען לא יאמרו הבריות שבגלל היותו נואם מצויין ומחונן בכח-שכנוע, בגללם הצליח להשפיע על העם ולתת לו תורה – אלא מפני ש"שכינה מדברת מתוך גרונו".

"כי ידבר אלכם פרעה לאמר: תנו לכם מופת.. והשלך לפני פרעה יהי לתנין"
(ו, ט)
השלכת המטה לפני פרעה והפיכתו לנחש (תנין) נקראת מופת. ואילו השלכתו לפני בני ישראל נקראת אות "ויעש האתת לעיני העם" (ד, ל) מדוע?

מבאר הספורנו כי פרעה הסתפק בגדולת המשלח ואמר "מי הי' שאשמע בקולו" ולזה דרש "מופת" המוכיח על גדולת המשלח, משאי"כ בני ישראל שלא נסתפקו בגדולת הי' אלא אם אכן משה הוא השליח ולזה נדרש רק "אות", נמצא איפוא כי דבר אחד יכול לשמש לשתי מטרות, לאחד הוא מופת ולשני הוא אות.
(ספורנו)

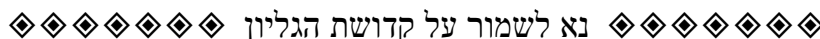
"ויצוום אל בני ישראל"
(ו, י)
אף על פי שבני ישראל לא שמעו מקוצר רוח ומעבודה קשה בכל זאת מצוה השיי"ת להוסיף

ולדבר אליהם. דברי אלוקים מן ההכרח שיעשו ורשם ויפעלו את פעולתם אם לא לאלתר הרי בזמן מאוחר יותר דבורים של קדושה אינם הולכים לטמיון ומן ההכרח ביום מן הימים.
(שפת אמת)

"ואלה ראשי בית אבותם"
(ו, יז)
פרש"י מתוך שהוזקק ליחס שבטו של לוי עד משה ואהרן וכו' התחיל מראובן. אבל הא גופא קשיא מדוע הוצרך ליחס את משה ואהרן וכי לא כולם ידעו שעמרם גדול הדור היה – אלא הענין כמו שמספרים על הרבי מרופשץ שנהג תמיד להזכיר יחוסו, עד שצדיק אחד אמר לו כי יחוסו גדול משלו הוא, כי הוא היחיד במשפחתו שמניח תפילין, אמר לו רבי נפתלי אמת הדבר, אבל אתה אחר כל עבודת השם שלך המתחילה בתיקון חצות ואח"כ לימוד ועוד תפילה בציבור ואח"כ שיעורים ובחצות היום שאתה הולך ליטול ידך לגמול חסד לגוף ולאכול, אתה מהרהר בסיפוק שלא ראית כזאת במשפחתך, אבל אצלי כל מה שאני עושה אני מהרהר שאצל הורי היה זה דבר פשוט, ומוזה אני בא לידי שפלות. וזהו ענין יחוס משה ואהרן להזכירם שכבר הוריהם גדולים ואין להם להתגאות בשליחות שקבלו לגאול את עם ישראל.
(אמרי ישראל)

"אלה ראשי בית אבותם"
(ו, יז)
מה ראה הכתוב לחזור ולפרט במקום הזה את יחוסם – מוצאם של משה ואהרן. והיה רבי שמשון רפאל הירש אומר – על פי הי' "חזקוני" – מטבעם של הבריות לכבד ולהעריץ את המנהיגים, בעלי המופת, בהערה כה רבה, עד ששוכחים לבסוף את מוצאם האנושי ועד שמייחסים להם אלהות. כדי למנוע מיישראל תהייה ונהייה אחרי טעות כזו, שכינצא בה טעו הגויים למיניהם, חזרה התורה והקדימה לפני סיפור גאולת מצרים, פרשת תולדתם ומוצאם של הגואלים, שליח הי', הם משה ואהרן, שהם בני עמרם ויובד, הם המדברים אל פרעה בשם הי' אלוקי ישראל.
(על התורה)

"אלה ראשי בית אבותם בני ראובן וגוי, ובני שמעון וגוי, ואלה שמות בני לוי וגוי"
(ו, יז, טז, טז)
קשה, למה אמר תיבת "שמות" אצל לוי יותר ממה שאמר בראובן ושמעון. הענין הוא, כי שבת לוי לא היה בגלות, ולוי ידע דבר זה ורצה להשתתף בצרת הציבור, מה

עשה, קרא שמות לבניו ע"ש הגלות, דהיינו, שם גרשון ע"ש כי גרים הם בארץ לא להם, ושם קהת ע"ש שיניהם קהות, ושם מררי ע"ש "וימררו את חייהם", זהו שאמר הכתוב "ואלה שמות בני לוי וגו'". ומכאן ילמוד האדם להשתתף בצער הציבור אע"פ שאין הצרה מגעת לו. (שלייה הק')

סגסג

התורה נקנית בארבעים ושמונה דברים.. נושא בעול עם חבירו.. – אבות ו' ו'.

הן בטרחת הגוף, והן בהוצאות ממון, והן בצער נפשו על מה שקרה לו לחבירו, והן כשחסר שכל לחבירו בענינים זמניים או נצחיים, לא יחוש מלהטריח את עצמו ליעצו, ללמדו, לטובתו בעוה"ז ובעוה"ב.

(תפארת ישראל)

"ויקח עמרם את דודתו"

מי שהסכים הקב"ה שיצא אדם גדול כמשה מלקוחין שעתידי להזהיר עליהן לפי שאין מעמידים פרנס על הצבור אלא אם כן קופה של שרצים תלויה לו בצוואר פן יתגאה על הצבור כמו שאנו מוצאים בדוד.. (חזקוני)

(א) ויקח עמרם את יוכבד דדתו לו לאשה ותלד לו את אהרן ואת משה

(ב) ויקח אהרן את אלישבע בת.. אחות.. לו לאשה ותלד לו את נדב...

(ג) ואליעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה ותלד לו את פנחס

(ד) החזרה על המילה "לו" אומרת דרשני, עוד משמע כאילו יש קשר בין לקיחת האשה לו, לבין הולדת לו הבנים, והדברים צריכים ביאור - כבר עמדו המפרשים על כך שהאבות קיימו את התורה קודם שניתנה ואפ"כ היה מותר להם לנטות במקום שהבינו או שראו בבנואה שיש תועלת ורוחנית בשינוי מהנהגת התורה, וכן כאן ראה עמרם ברוה"ק כי יוכבד מיוחדת דוקא לו, ורק אם הוא ישאנה תלד לו בנים גדולים כאלו.

ואילו אהרן בדק ביחוס משפחת אשתו כדי שתלד לו בנים צדיקים, משא"כ משה שלאשתו לא היה יחוס, לא זכה לבנים כאהרן. אמנם אלעזר בן אהרן לא חשש לקחת אשה בלי יחוס מבנות פוטיאל לפי שהכיר בה שהיא תתבטל אליו ותהיה לו לעזר להיות איש המעלה ואכן זכתה בשביל זה ללדת כראוי לו, משא"כ ציפורה אשת משה אע"י שהיתה צדקנית אבל לא הועילה לגדולת משה כלל.

בזאת נדע כי אני ה'... ונהפכו לדם" (ז, יז) – מידת הרחמים, וצריך ביאור איך נתגלתה מידת הרחמים במכת הדם, - אלא שחיותו של האדם היא על דמו שלא ישפך, והנה הקב"ה הופך לפניו יאור גדול לדם, היה לו לישא קל וחומר בעצמו, שודאי יכול גם לשפוך דמו של אמוגושי קטן, אלא שהוא מרחם עליו ורומז לו שישלח את בניו ולא יצטרכו לשפוך את דמו.

בזאת נדע כי אני ה'... ונהפכו לדם" (ז, יז) – מידת הרחמים, וצריך ביאור איך נתגלתה מידת הרחמים במכת הדם, - אלא שחיותו של האדם היא על דמו שלא ישפך, והנה הקב"ה הופך לפניו יאור גדול לדם, היה לו לישא קל וחומר בעצמו, שודאי יכול גם לשפוך דמו של אמוגושי קטן, אלא שהוא מרחם עליו ורומז לו שישלח את בניו ולא יצטרכו לשפוך את דמו.

"בזאת נדע כי אני ה'... ונהפכו לדם" (ז, יז)

אני ה' – מידת הרחמים, וצריך ביאור איך נתגלתה מידת הרחמים במכת הדם, - אלא שחיותו של האדם היא על דמו שלא ישפך, והנה הקב"ה הופך לפניו יאור גדול לדם, היה לו לישא קל וחומר בעצמו, שודאי יכול גם לשפוך דמו של אמוגושי קטן, אלא שהוא מרחם עליו ורומז לו שישלח את בניו ולא יצטרכו לשפוך את דמו.

"ויעשו כן חרטומי מצרים בלטיהם" (ז, כב)

"בלטיהם", אמרו בגמרא (סנהדרין סז, ב) שהם מעשי שדים, ו"בלהטיהם" הוזכר אצל המטה אשר הפך לנחש אלו מעשי כשפים.

ועוד אמרו שם, שאין השד שולט בדבר הפחות מכשעורה, משום שדבר גדול הוא מסוגל להביא מרחוק לצורך מעשיו, אבל דבר קטן משעורה לא. הרי לנו שמעשה שדים אין בכחו להפוך הדבר עצמו, רק להביא ממרחק את מה שנוקק לו לצורך הענין. לא כן מעשה כשפים, אשר הושוה בגמרא ל"להט החרב המתהפכת", באשר הוא מהפך הדבר עצמו שיהא נראה כדבר אחר.

מעתה מובן מדוע במכת דם נזקקו החרטומים דוקא למעשה שדים, משום שמצינו שם בגמרא שמים מבטלים כל כישוף, לכך במכת דם לא יכלו להשתמש בכשפים, רק בשדים שאינם מהפכים הדבר עצמו רק מביא אותו דבר ממקום אחר ולא שייך לבטלו במים, אבל לעיל גבי המטה שהפך לנחש כיון שלא בא במגע עם מים יכלו לבצעו בכישוף.

"ויעשו כן חרטומי מצרים בלטיהם ויחזק לב פרעה"

הקשה רבי שמחה זיסל מקלם, כיון שמכשפים גדולים היו החרטומים ואע"פ כן לא הצליחו לעשות בדיק כמופתי משה ואהרן, נמצא שלא הרויחו דבר רק הוכיחו את ההיפך, כי מעשי משה ואהרן אינם מעשי כשפים, רק מעשי ה'?

ברם, כזה הוא טיבו של כח הרצון האנושי. כיון שבא לפני אדם דבר ערב על לשונו, אף אם יזהירוהו כי מסוכן הוא, לא ישתכנע, עד שיוכיחו לו בחוש כי סם המות הוא. כך גם בדבר שכלי, אם בראשונה יגלה בו משהו התואם את רצונו וערב לרוחו, שוב יתקשקש לעקם האמת כדעתו אפילו בדברים שהם גלויים וברורים. מכח הרצון הראשוני העז יעדיף להטות את המציאות, בסכלות, אל דעתו שלו, ולא להתאים את דעתו אל המציאות הקיימת.

"ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה"

התורה מרמזת לנו שהיו לפוטיאל כמה בנות וכולן היו ראויות להתחתן עם בני אהרן, ולכן נדב ואבירו שלא נשא נשים מפני שטענו שאין בת ראויה להם נעשו שהרי היו עוד בנות לפוטיאל.

"ויעלו בביתך, ובחדר משכבך.. ובתנוריק ובמשארותיך וגו'"

מה ראו חנניה מישאל ועזריה שמסרו נפשם על קדושת ה' לכבשן נשאו? נשאו ק"ו בעצמם מהצפרדעים. ומה הצפרדעים שאין מצוים על קדושת ה' כתיב בהן "ויעלו ובאו בביתך ובתנוריק" – היו אומר בשעה שהתנור חם, אנו שמצוים על קדושת ה' על אחת כמה וכמה. (פסחים נ"ג) ומקשים, הרי ק"ו מופרך הוא, כי הרי נאמר לשמה "ויעלו ובאו", אי"כ הצפרדעים נצטוו מפי המקום לעלות ולבוא. ואיך אמרו חכמים על הצפרדעים שאינם מצוים על קדושת ה'? אלא ההסבר הוא: שאמנם הצפרדעים נצטוו לבוא ולעלות בבית ובתנורים. אבל כל צפרדע יכלה לומר לחברתה: לכי את לתוך התנור הבוהר, ואני אבוא אל הבית. ואע"פ שלכל אחת מהן בנפרד לא היה מכוון הצו להכנס לתוך האש, חפצה כל אחת ואחת מהן לקדש את ה' וקפצו דוקא לתוך התנורים. וזהו הק"ו.

"תנו לכם מופת" (ז, ט)

פירש הרבי ר' פנחס, בעל "הפלאה", מפרנקפורט-ד'מיין: "תנו לכם מופת", תנו מופת לעצמכם. עד כדי כך שתגברו כח טומאתה של מצרים, עד שיעזו פרעה לנסות ולעורר במשה ואהרן פקפוקים בכוחו וביכולתו של הקב"ה. פרעה יאמר אליהם: אתם עצמכם לא מאמינים במה שפיכם מדבר, אף אתם זקוקים למופת...

"ותעל הצפרדע" (ח, ה)

"צפרדע אחת היתה והיו מכין אותה והיא מתזת נחילים נחילים, זהו מדרשו". (רש"י) הגי' אצילה מוולוז'ין מנהג היה לו שבבוא כל תלמיד להיפרד ממנו בעזבו את הישיבה, היה פורס לפניו שורת עצות והזכרות לחיים, כל אחד לפי מה שהוא. באזני תלמידו הגרמני יפה, אשר בעתיד היה לרבה של רוז'ינו, השמיע הגרי"צ כלל גדול בעניני ציבור, אותו שמע מפי אביו הגאון רבי חיים: הדרך להאבק נגד הכתות והתנועות החדשות שקמו לישראל בדורות האחרונים, אסור לה שתהא בדרך של תורה ומלחמה גלויה, כי עצם ההתנצחות הפומבית וההתגרות המוגזמת מביאה להתחזקות יתר של הצד שכנגד. ולא עוד אלא שהזהיר הגר"ח כי כל המתגרה יותר מדי עם המתחדשים, לא תהיה לו תקומה.

הוסיף על כך ר' איצ'לה אסמכתא מן התורה, רש"י מבאי על המקרא "ותעל הצפרדע", כי "צפרדע אחת היתה והיו מכין אותה והיא מתזת נחילים נחילים". מה היה קורה אלמלא היו מתגרים בצפרדע ומכים אותה? מאומה; אותה צפרדע היתה נותרת בודדה. ומכיון שבאו לכלל תגרה והכאה, הולידה מה שהולידה, ומשום שהתנצחו עמה, השריצה צפרדעים על פני כל הארץ.

(רבי איצ'לה מוולוז'ין)

"וסרו הצפרדעים ממך ומביתך" (ח, ז)

כאן הועילה תפילתו של משה וסרו הצפרדעים ממצרים, ומדוע בפרשת חוקת לא הצליח להסיר את מכת הנחשים מבני ישראל, והקב"ה נתן לו רק את עצת "נחש הנחושת" עבור אלו שנושכו כבר? אלא מכת הנחשים באה על שדברו בה' ובמשה, ולשון הרע עונו חמור מכדי שימצא תרופה מוחלטת למכתו. כי כל מקטרג אפשר להסירו חוץ ממקטרג הנברא מלשון הרע, היות שכשם שהמספר לשון הרע מספר בפיו כן המקטרג הנברא מחטא זה מדבר במו פיו, ואי-אפשר להשתיקו. לכך לא הועיל משה להסיר המכה לחלוטין, וקיבל רק עצה לריפוי המוכים.

"ומלאו בתי מצרים את הערוב וגם האדמה אשר הם עליה" (ח, יז)

טבע הבהמה מחייב שבמקום חיותה הטבעי והרגיל, שם הוא ביתה הנותן לה בטחון, עז רוח וגבורה, וממילא סכנת פגיעתה רבה ביותר. אולם משניטול אותה למדינה אחרת תאבד בטחונה העצמי וסכנתה תפחת. לפיכך הוסיף להזהיר את פרעה "וגם האדמה אשר הם עליה" אביא עליכם, ואז כאשר יהיו חשים בביתם יהיו מסוכנים עבורכם הרבה יותר.

"יוצק משה אל היי"
צעקתו של משה היתה מכוונת בעיקר "אל היי" בעבור שם הי' למען יתקדש שם שמים כאשר יסתלקו הצפרדעים בדיוק במועד שנקבע על ידו הוא לא דאג כלל לכבודו כי אם רק לכבוד שמים. (באר מים חיים)

"והתייצב לפני פרעה"
משה רבינו העניו מכל אדם היה רגיל לקוד קידה לפני כל אדם שברכהו לשלום. לכן אומר לו השי"ת והתייצב לפני פרעה ואל תברכהו אגב קידה לבל תגלה בפניו אף שמץ של הכנעה. (אור החיים)

"ויואמרו החרטומים אל פרעה אצבע אלקים היא"
בסי' "דרוש שמואל" כי עפ"י מ"ש בעירובין כ"א. "ושמים בזרת תיכך" (ישעיה מ"יב) שכל העולם הוא חצי אמה על חצי אמה שהוא זרת של הקב"ה, ואמה היא ששה טפחים, וטפח חמש אצבעות קטנות (מנחות מ"א): הרי האמה שלשים אצבע והעולם הוא ט"ו אצבע. וכיון שכל העולם ששת אלפים פרסה, נמצא מגיע לכל אצבע ארבע מאות פרסה, ומצרים היא ארבע מאות פרסה (פסחים צ"ד) נמצא שהיא אצבע מכוון. וז"ש "אצבע אלקים היא". שמדת הדין של מצרים היא באצבע של הקב"ה כמדתה. (וכ"כ בהגדה של פסח מגדל עדר, ובסי' ברכות בחשבון).

"כי אם אינך משלח את עמי הנני משלח בך ובביתך את הערוב ומלאו בתי מצרים את הערוב וגם האדמה אשר הם עליה"

וי"ל דהנה רש"י פיר. שהערוב היה כל מיני חיות רעות, (שמו"ר, תנחומא) והנה אי' במסכת כלאים (פ"ח מה) "אדני השדה" – חיה הגדלה בשדות, וכמין חבל גדול יוצא מן הארץ שגדלה בו אותה חיה ושמה ידוע, והוא ידעוני הכתוב בתורה (דברים יח, יא, ועוד) ומחובר בטברו באותו חבל היוצא מן הארץ וצורתו צורת אדם בפרצוף וידיים ורגלים, ואין כל בריה רשאה לקרב אליו כי הוא הורג וטורף כל הקרב אליה, וכשרוצים לצוד אותו, מורים בחצים בחבל עד שנפסק וצועק בקול מר ומת מיד, ואליו רמוז באיוב (ה, בג) "כי עם אבני השדה ברייתך" (הרע"ם) עי"ש.

והנה כאן אמר הכתוב "ומלאו בתי מצרים את הערוב" – היינו כל מיני חיות רעות, אי"כ יפלא הדבר, האיך מביא עליהם החיה הרעה הנ"ל ששמה ידעוני, הלא היא קשורה בחבל בארץ, ואם יפסק החבל היא מתה מיד. לכן אמר "וגם האדמה אשר הם עליה", ר"ל, האדמה אשר החיה הנ"ל קשורה עליה בחבל, ושפיר היתה באה בחיים חיותה.

(ניצוצי שמשון תנוכת התורה – קול אליהו)

ספ"ט
ובסי' "שארית יעקב" כי עפ"י הגמ' (סוטה מ"ז) ותצאנה שתיים דובים מן היער וגוי (מב), ג, (כד) רב ושמואל, שיטה אחת סוברת נס היה פרושו יער היה שם אבל לא דובים ושיטה שניה סוברת לא דובים היו ולא יער היה הכל נעשה בנס בתוך נס שואלת הגמ' ולמה לעשות עוד נס שיברא יער מספיק שיבואו דובים? עונה הגמרא שהדובים היו מפחדים להזיק בלי שיהיו ביער.

וזה כונת הכתוב, שמא יאמר פרעה אינני מתיירא מן הערוב, כי כשיבואו לכאן ולא יראו יער לא יהרגו דבעיתי כנ"ל, ע"ז אמרו וגם האדמה אשר הם עליה, ר"ל שיעשה הקב"ה נס בתוך נס שיבואו עם היער שלהן, ולא יהיה להם בעיתותא.

(מדרש יחזקאל מעם לועז – ילקוט האורים)

"ושמתי פדת בין עמי ובין עמך"
פדת זה חסר, בלא וו אחר הדי' כי זה לא היה פדות שלם אלא מפני הערוב, אבל לעתיד כתיב "והרבה עמו פדות" וכן "ופדות שלח לעמו" – מלא עם וו, שתהיה גאולה שלמה (בעל הטורים). ודבר זה נרמז בסיומא דהאי פסוקא "למחר האות הזה". בגאולה העתידה, "יהיה האות הזה" – לא יחסר האות וו ב"פדת" שכן הפדות יהיה אז מלא ושלם "תשועת עולמים".

(הרה"ק רבי דוד מלעלו)

"ויבא ערב כבוד ביתה פרעה... ויקרא פרעה אל משה ולאהרן"
הלשון כאן לא מובנת אם כתוב "אל משה" היה צריך להמשיך "ואל אהרן" או שיהיה כתוב "למשה ואהרן".

מבאר בספר הפרשיות שהשינוי בא לרמז כי שתי הקריאות היו נפרדות, וטעם הדבר שפחד פרעה לצאת מפני הערוב, לפיכך קרא מחלונו: משה, משה. וכך העבירו את קריאתו עד שהגיעה אל משה. אולם משה נשתהה וזכר פרעה כי שכח לקרוא גם לאהרן. ואולי מפני זה לא בא משה לפיכך התחיל קורא גם לו: אהרן, אהרן. ולכן שינה הכתוב, להודיע כי לא היתה הקריאה בבת אחת.

"וימת כל מקנה מצרים וממקנה בני ישראל לא מת אחד"
כי אפילו אלו שהיו חלשות וחולות והיו עומדות למות לא מתו, כדי שלא יאמרו המצרים שגם לישראל היה דבר. (שפתי כהן)

ספ"ט

סיפר הרב מרדכי פסח פאדרווסקי מקוברין – ששימש את הח"ח שנים אחדות קודם הסתלקותו – פעם בליל שבי"ק בחצות בערך, כשהלכתי דרך ביתו, שמעתי נעימת קולו ונגשתי לחלונו וראיתי שיושב על מטתו ולומד חומש בפרשת וארא.

ועל כל מכה ומכה היה מתפעל ואומר בהתפעלות גדולה: אי אי. וכשהגיע למכת שחין לפסוק (ט, יא) "ולא יכלו החרטומים לעמוד לפני משה מפני השחין", צחק בקול שלא שמעתי ממנו אף פעם, וההתפעלות היתה כ"כ גדולה כאדם שרואה בעיניו המכות. כך היתה אמונתו חזקה בתורה"ק ועמדתו כך יותר מחצי שעה. (שיחות הח"ח)

"ולמען ספר שמי בכל הארץ"
מידה כנגד מידה, אמרת לא ידעתי את השם, חייך שתצטרך להודיע את שמי בכל הארץ. (חזקוני)

"הירא את דבר ה' מעבדי פרעה וגו'"
(ט, כ)

כתב ה"ראשי בשמים" ז"ל, דיש לדקדק, מדוע לא אמר הירא את ה'. ומתרץ, כי המה לא יראו את ה', רק יראו את דבר ה', שראו שכל מה שדיבר משה בשם ה'

הכל בא דבר בעתו, ולא נפל דבר מדבר ה' ארצה עד הנה, ויראה כזו היא יראה פחותה – יראת העונש – כמו שהעבד ירא מהאדון שלא יכנו, לא מהאדון ירא, רק מהמקל והרצועה ירא.

"רק בארץ גושן אשר שם בני ישראל לא היה ברד"
(ט, כ)

אבל הקולות נשמע גם שם, וכדאי בברכות (דף נט) שהקולות של רעמים באים לפשט עקמימות שבלב, וזה היה נדרש אז הרבה.

(העמק דבר)

הליכות והלכות

המשך מקצת דיני טבילת כלים

צורת הטבילה: יש לדאוג לפני הטבילה להסיר כל לכלוך, חלודה, או מדבקות שרשום מחיר הכלי או סוג הכלי וכן יש להזהר להסיר את הדבק שנשאר אחר הוצאת המדבקה. כלים שהיו בשימוש לפני הטבילה כגון כלים של טרף שהיו בשימוש גוי, צריך קודם להגעיל אותם ורק אחר כך לטבול במקוה ואם שינה ישאל שאלת רב. תויות ומדבקות שרוצה בהם בדווקא והם רק על מיעוט הכלי אין צריך להסירם.

כלים המורכבים מחלקים שונים שמתפרקים כגון מטחנת בשר או טרמוס אין צריך לפרק אלא יטבול שלמים באותה דרך שמשמש (אבל לא יפרק חלק וחלק ישאיר מחובר) ואם רוצה יכול לפרק את כל החלקים לגמרי ומ"מ טרמוס טובלים כשהוא שלם ולא מפורק.

הערות כלליות

א. אם טבל כלי בלי להסיר מדבקות או כל חציצה לא יצא וצריך טבילה שנית.

ב. צריך להטביל את הכלי בשלמותו ואם טבל חצי ועוד חצי או אפילו חלק קטן לא נכנס למים. לא יצא ולכן יש להזהר בזמן שטובל להניח אותו בסלסלה או לקושרו בחוט. ואם תופס בידו, ירטיב ידיו במי המקוה ויאחוז ביד רפויה שיכנסו במים בין ידו לכלי.

ג. בחנויות שיש מקוה כלים בתוך החנות יזהר לשלם עבור הכלי לפני שטובלו כיון שיש חשש שאם טבל לפני התשלום לא יצא ידי טבילה וחייב לטבול שנית לאחר התשלום. ואם אכן טבל לפני ששילם ישאל שאלת רב.

ד. כלים חשמליים כגון טוסטר ללחם, מיחם מים חייב טבילה לרוב הפוסקים ואפשר לטבול עם המערכת החשמלית ולחכות כמה ימים שיתביש (בדוק ומנוסה שזה לא מזיק לכלי).

אין אפשרות לטבול ישאל שאלת חכם.

ה. טבילת כלים כשרה רק במקוה הראוי לטבילת נשים.

ו. טבילת כלים עושה גדול או גדולה לאחר גיל מצוות ולא קטן אולם גוי או קטן יכול לטבול אם יהודי גדול עומד על גביו ורק כלי אחד יטביל היהודי בכדי שיוכל לברך.

שבת שלום

ולמוד מהנה!!!

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T: 845-352-7474 F: 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי המרים מופלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T: 525-55589 8756 F: 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב
הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הגון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה.
נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

המשך פנינים לפרשה

נבוכדנצר בזמן שהיה בצרה היה מקלט להקב"ה שנאמר (דניאל ד, לד) "כען אנא נבוכדנצר משבח ומרומם ומהדר ללמדך שמיא די כל מעבדוהי קשוט וגוי, וכיון שראה עצמו בגדולה התחיל מתגאה (שם פסוק כ"ז) "ענה מלכא ואמר, הלא דא היא בבל רבתא די אנא בניתה לבית מלכו בתקף חסני וליקר הדרי. א"ל הקב"ה: רשע, עוד את מתגאה, שנאמר (שם פסוק כח) "עוד מלתא בפוס מלכא קל מן שמיא נפל לך אמרין נבוכדנצר מלכא מלכותא עדת מנד".

אף פרעה עשה כן, כשבאה עליו הצרה נכנע והתודה ואמר "ה' הצדיק", אחר שעברה "ויוסף לחטוא".

(תנחומא מדרש רבה - רבינו בחי)

תפילין ומזוזות
הגיע מלאי חדש של תפילין ומזוזות מהודרים להזמנות ניתן להתקשר
845.352.7474

העלוך לעילוי נשמות
יעקב בן מלכה יגן זצוק"ל
ואשתו
רחל בת שרה ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה.

מעשי חכמים

לא אמרתי אלא בשעה שמצה ומרור מונחים לפניך.

יהודי בא לפני החפץ חיים זצ"ל, לקבל ברכתו. שאלו החפץ חיים: "להיכן שולח אתה את ילדיך?" והודה: "לבית החינוך החילוני". נרעש החפץ חיים: "היתכן שיהודי מאמין ינתק בניו ממבועי האמונה, ויקריבם במו ידיו למולך הכפירה?!"

מחה האב: "רבי, מלמדים שם חומש, סיפורי המקרא...".
"והמורים", חקר החפץ חיים, דתיים הם, חובשי כיפה?!"

"לא" הודה האב, "אבל מלמדים הם חומש, מספרים שיש בורא לעולם...".

"שמע נא", אמר לו החפץ חיים. בתורה הקדושה נאמר: 'בסוכות תשבו שבעת ימים, למען ידעו דרתיתכם כי בסכות הושבת את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים' (ויקרא כ"ג, מ"ג). והרי זו פליאה עצומה: אם ביקש הקדוש ברוך הוא שבינינו ידעו שזכינו לענני כבוד בצאתנו ממצרים, כי היה להורות לנו לספר זאת לבנינו. מדוע נצטוונו לצאת לשבעה ימים מדיירת קבע ולהסתופף בסוכת עראי? התשובה היא, שהסיפור לא יקלט ולא ישפיע אם הבן והתלמיד לא יראו את האב והמנחם חיים בפועל לפי לקחם ומורשתם! והראיה, שכאשר נצטוונו להנחיל לבנינו ספור יציאת מצרים ונסיה, אין המצוה אלא 'בשעה שהמצה ומרור מונחים לפניך', שהבן רואה את אביו מסב לסדר, ואוכל בפועל את המצה והמרור! ומעתה תבין מה ערך יש ללימוד התורה מפיו של מורה שאינו שומר תורה!..." (מעשי למלך כז)

"חטאתי הפעם, ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים" (ט, כז)

מדוע הגיע פרעה להכרה זו רק במכת הברד, אלא שראה פרעה שהקב"ה נוהג עמו שלא כבשר ודם, שהרי מכת הברד באה לפגוע בצומח בשדה, ולכן שלח מראש להודיעו: "לך העז את מקנדך וכו", כדי שהעבדים והבהמות לא יפגעו שלא לצורך, ומתוך כך הגיעה פרעה להרגשה שה' הצדיק, שגם כאשר נלחם בי פועל לטובתי למנוע נזק שאינו הכרחי. (שפתי כהן)

"והפשתה והשעורה נכתה וגוי' והחטה והכוסמת לא נוכו כי אפילות הנה" (ט, לא)

וברשיי - והפשתה נכתה, נשברה. כי השעורה אביב, כבר בכרה ועומדת בקשיה ונשתברו ונפלו, וכן הפשתה גדלה כבר והוקשה לעמוד בגבעוליה. והחטה וגוי' לא נוכו כי אפילות... מאוחרות, ועדיין היו רכות ויכולות לעמוד בפני קשה. - כך הוא גם בחינוך הבנים. כל זמן שהילדים רכים "אפילות הנה" ואפשר עדיין לכופף לצד הקדושה והטהרה, אבל לאחר שגדלו והם בבחינת "השעורה אביב והפשתה גבעולי", אז קשה לכופפם כי עלולים להשבר. (מחכמי המוסר)

"וירא פרעה כי חדל המטר והברד והקולות ויוסף לחטוא" (ט, לד)

כך הם הרשעים, כל זמן שהן בצרה הם מכניעין עצמן, ומשהצרה עוברת חוזרין לקלוקולן.

הילולא דצדיקא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
ד שבט	ג שבט	ב שבט	א שבט	כט סבת	כה סבת	כז סבת
רבי ישראל אבן צירא בבא סאלי רבי משה לייב מסאסוב שקיעה 5:02		אשר בן יעקב אבינו	המהר"ם שיק	רבי משה יהושע לוי דיסקין הרב מבריסק רבי מאיר הדש משגיח דיישיבת הברון		יבי אברהם חיים מולומשוב מח"ס אורח לויים רבי שמשון רפאל הירש מפרנקפורט שקיעה 4:54

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה